

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

TDT4105 Informasjonsteknologi, grunnkurs

Matlab: Sortering og søking

Anders Christensen (anders@idi.ntnu.no)
Rune Sætre (satre@idi.ntnu.no)

Pensum

- Matlab-boka: 12.3 og 12.5
 - Stoffet er forholdsvis vanskelig
 - Eksamensrelevant
 - Du må prøve ting selv
-
- Video for å visualisere det som foregår
 - Quiz

Læringsmål

- Forstå prinsipper for **søking** i sorterte vs. tilfeldige (usorterte) datamengder
- Kunne programmere **søking** fra grunnen av
- Kunne skrive et program for **sortering** ut fra en algoritme eller oppgitt pseudokode
- Betydningen av en algoritmes **kompleksitet og O-notasjon**

O-notasjon og kompleksitet

- Ønsker et mål på hvor lang tid en algoritme bruker på å kjøre som en funksjon av mengde inndata, N
- Vi teller enkle oppgaver som antall sammenligninger, antall ombyttinger, regneoperasjoner og lignende som en funksjon av N
- Nøyaktig tid avhenger av programmering, språk og datamaskin
- Ønsker et estimat for økningen av kjøretid i forhold til problemstørrelse

Kompleksitet

N	log(N)	N*log(N)	log ₂ (N)	N*log ₂ (N)	N*N	2-i-N-te
10	1	10	3	33	100	1024
100	2	200	7	664	10000	1,26765E+30
1000	3	3000	10	9966	1000000	1,0715E+301
10000	4	40000	13	132877	100000000	"Mye"
100000	5	500000	17	1660964	10000000000	"Mye"
1000000	6	6000000	20	19931569	1E+12	"Mye"
10000000	7	70000000	23	232534967	1E+14	"Mye"
100000000	8	800000000	27	2657542476	1E+16	"Mye"
1000000000	9	9000000000	30	3,E+10	1E+18	"Mye"

Sortering og søking

Google-søk

Jeg prøver lykken

Google.no nå tilgjengelig på [norsk \(nynorsk\)](#)

- Kanskje det datamaskiner brukes aller mest til
- Google, for eksempel
- Ikke forbeholdt datatekniske fag
- Kommer inn i mange teknologiske og naturvitenskapelige anvendelser
- Sentrale ”bygge-klosser” å kjenne til

Sortering

- Sortering er et stort delområde innen datateknikken
- Matlab har en innebygd funksjon `sort()`
- Skal lære noen enkle sorteringsalgoritmer
- Se wikipedia.org ([sorteringsalgoritmer](https://en.wikipedia.org/wiki/Sorting_algorithm)) for en oversikt over sorteringsalgoritmer og deres egenskaper

Antall operasjoner for å sortere data

- En ideell sorteringsalgoritme er $O(N)$.
- De beste sorteringsalgoritmene basert på å sammenligne to og to elementer er $O(N * \log N)$
- De enkleste sorteringsalgoritmene er $O(N^2)$
- Hvorfor vil man ikke bruke $O(N^2)$ -algoritmer for å sortere store datamengder?

Enkle sorteringsalgoritmer

- Utvelgessortering (selection sort)
 - Finner det minste gjenværende elementet i hver runde
- Boblesortering (bubble sort)
 - Sammenligner nabo-elementer
 - Bytter om ved feil rekkefølge
 - Beveger seg mot sortert rekkefølge, minst ett tall kommer på plass i hver runde.
- Sortering ved innsetting (insertion sort)
 - Som i kortspill
 - Setter inn i sortert delmengde som begynner med ett element og vokser til alle.

Utvalgssortering

1	2	3	4	5	6
15	8	13	3	7	14

1

3	8	13	15	7	14
---	---	----	----	---	----

2

3	7	13	15	8	14
---	---	----	----	---	----

3

3	7	8	15	13	14
---	---	---	----	----	----

4

3	7	8	13	15	14
---	---	---	----	----	----

5

3	7	8	13	14	15
---	---	---	----	----	----

Boblesortering

1	2	3	4	5	6
15	8	13	3	7	14

8	13	3	7	14	15
---	----	---	---	----	----

8	3	7	13	14	15
---	---	---	----	----	----

3	7	8	13	14	15
---	---	---	----	----	----

3	7	8	13	14	15
---	---	---	----	----	----

3	7	8	13	14	15
---	---	---	----	----	----

Innsetningsortering

1	2	3	4	5	6
15	8	13	3	7	14

8	15	13	3	7	14
---	----	----	---	---	----

8	13	15	3	7	14
---	----	----	---	---	----

3	8	13	15	7	14
---	---	----	----	---	----

3	7	8	13	15	14
---	---	---	----	----	----

3	7	8	13	14	15
---	---	---	----	----	----

Pseudokode for sortering ved innsetting

Input: Ikke-tom liste med tall, L

Output: Sortert liste L

Foreach index $i = 2:\text{lengthof}(L)$ do

$j = i$

 while ($j > 1$) og ($L(j-1) > L(j)$)

 bytt om $L(j-1)$ og $L(j)$

$j = j-1$

 end

end

innsettingsSortering.m

```
function liste = innsettingsSortering(liste)
% Sorterer liste i stigende rekkefølge

    for i = 2:length(liste)
        % Setter i-te element inn i sortert del
        j = i;
        while (j > 1) && (liste(j-1) > liste(j))
            % Bytter om elementene
            tmp = liste(j-1);
            liste(j-1) = liste(j);
            liste(j) = tmp;
            j = j - 1;
        end % while
    end % for

end % function
```

Merknader

- Ikke egnet for store datamengder – $O(N^2)$
- Bruker ikke ekstra lagerplass (ekstra tabeller)
- Hvordan blir det hvis vi ønsker synkende sortering?

Fletting av sorterte lister

- To sorterte lister kan enkelt flettes til en sortert liste
 - 2 15 33 40
7 8 30 45 99
 - 2 7 8 15 30 33 40 45 99
- Plukker det minste gjenværende elementet i hvert trinn
- Når en liste er tom, er det bare å legge til det som er igjen av den andre.

```

function l = flettLister(a, b)
% Fletter to sorterte lister til en sortert liste

    a_lengde = length(a);
    b_lengde = length(b);

    % indekser til neste element i listene
    a_neste = 1;
    b_neste = 1;
    l_neste = 1;

    while (a_neste <= a_lengde) && (b_neste <= b_lengde)
        if a(a_neste) <= b(b_neste)
            % henter fra a
            l(l_neste) = a(a_neste);
            a_neste = a_neste + 1;
        else
            % henter fra b
            l(l_neste) = b(b_neste);
            b_neste = b_neste + 1;
        end % if
        l_neste = l_neste + 1;
    end % while

    if a_neste > a_lengde
        % a er tom, tar evt. resten av b
        for j = b_neste:b_lengde
            l(l_neste) = b(j);
            l_neste = l_neste + 1;
        end
    else
        % b er tom , tar evt. resten av a
        for j = a_neste:a_lengde
            l(l_neste) = a(j);
            l_neste = l_neste + 1;
        end
    end % if

end % function

```

flettLister.m

Sortering ved fletting

- Deler listen i to, sorterer halvpartene, fletter dem sammen
- Rekursivt
 - Stopper når en liste har ett element (sortert!)
- $O(N \log N)$

flettesortering.m

```
function sortert = fletteSortering(liste)
% Sorterer liste med rekursiv flettesortering

    lengde = length(liste);

    if lengde <= 1
        sortert = liste;
    else
        median = floor(lengde/2);
        sortert = flettLister( fletteSortering( liste(1:median) ), ...
                               fletteSortering( liste(median+1:lengde) ) );
    end % if

end % function
```

Merknader

- Noen ulemper med rekursjon.
 - Et funksjonskall er relativt kostbart.
 - Går med minne til lokale variabler for hver gang funksjonen kalles.
- Kan vi gjøre flettesorteringen mer effektiv?
 - Gå over til sortering ved innsetting når listene er korte nok.
 - I tabellen på neste lysark:
 - F/5 – flettesortering med overgang når listelengde ≤ 5
 - F/100 - ... ≤ 100
 - Osv.

Kjøretider

Antall	I-sort	F-sort	F/5	F/10	F/50	F/100	F/250	F/500
1000	0,02	0,04	0,01	0,008	0,004	0,003	0,005	0,009
2000	0,07	0,09	0,03	0,02	0,009	0,007	0,01	0,02
5000	0,4	0,2	0,06	0,04	0,02	0,02	0,02	0,03
10000	1,6	0,5	0,1	0,08	0,04	0,04	0,05	0,07
25000	10,3	1,2	0,5	0,3	0,1	0,1	0,1	0,2
100000	165	4,6	2	1,1	0,5	0,5	0,6	0,9

Søkealgoritmer

- En søkealgoritme er en algoritme som søker gjennom en datamengde, på jakt etter en bestemt verdi.
- Vi skal begrense oss til det enkleste, søking i lister
- Vi skal se på to typer søk:
 - Sekvensielt søk
 - Binærsøk

Sekvensielt søk

- Går gjennom alle dataelementene fra begynnelse til slutt
- Tidkrevende, må gå gjennom alle elementene
- Fordringsløs – krever ikke noen forhåndsinformasjon om datamengden
- Eksempel:
 - Finne ut om et telefonnummer finnes i telefonkatalogen

finnesTall.m

```
function funnet = finnesTall(liste, tall)
% Returnerer true hvis tall finnes i liste, false ellers
% Sekvensiell søking

    funnet = false;

    for i = 1:length(liste)
        if liste(i) == tall
            funnet = true;
            return
        end
    end % for

end % function
```

Varianter

- Finne antall forekomster av tallet i listen
- Finne første indeks (posisjon) til tall i listen
- Finne alle indeksene til tall i listen

- Prøv gjerne å programmere disse selv!

- Sekvensielt søk er så langsomme at man søker alternativer:
 - Sortering og så søking
 - Søketrær (indekser)

Binærsøking

- Hvis datamengden er sortert (ordnet) kan søket gjøres mye mer effektivt
- Sjekker midterste element i datamengden
 - Elementet er der -> ferdig
 - Fortsetter å lete i den relevante halvparten
- Arbeidsmengde
 - Antall halveringer ca. $\log_2(N)$
 - Sekvensiell søking: ca. N .
 - Stor forskjell når N er stor

Koding av binærsøk

- Koder `b_finnesTall(liste, tall)` med binærsøking
- Forutsetter at liste er sortert stigende
- Bruker `l(ow)` og `h(igh)` for å avgrense et mindre og mindre område der tall kan finnes
- Regner ut elementet midt i dette området
 - $\text{median} = \text{floor}((l+h)/2)$
 - Husk at floor runder nedover til nærmeste heltall

```

function funnet = b_finnesTall(liste, tall)
% Returnerer true hvis tall finnes i liste, false ellers
% Bruker binærsøking, liste antas sortert stigende

    l = 1;                % Minste indeks
    h = length(liste);   % Største indeks

    while (l <= h)
        % Finner midtpunktet
        median = floor( (l+h)/2 );

        if liste(median) == tall
            l = h+1; % Tall er funnet, vil avslutte loekken
        elseif liste(median) < tall
            % Maa lete i oevre halvdel
            l = median + 1;
        else
            % Maa lete i nedre halvdel
            h = median - 1;
        end % if
    end % while

    % Setter returverdien
    funnet = liste(median) == tall;

end % function

```

b_finnesTall(minliste, 8) - programsporing

Steg	liste	tall	l	h	median	funnet
1	[1 8 16 23 30]	8	-	-	-	-
2			1	-	-	-
3				5	-	-
4					3	-
5				2		-
6					1	-
7			2			-
8					2	-
9			3			-
10						true

b_finnesTall(minliste, 10) - programsporing

Steg	liste	tall	l	h	median	funnet
1	[1 8 16 23 30]	10	-	-	-	-
2			1	-	-	-
3				5	-	-
4					3	-
5				2		-
6					1	-
7			2			-
8					2	-
9			3			-
10						false

Binærsøking rekursivt

```
function funnet = binaersoek(liste, verdi, lavIndeks, hoyIndeks)
% Binærsøking etter verdi i liste

    midten = floor((hoyIndeks + lavIndeks)/2);

    if lavIndeks > hoyIndeks
        funnet = false;
    elseif verdi == liste(midten)
        funnet = true;
    elseif verdi < liste(midten)
        funnet = binaersoek(liste, verdi, lavIndeks, midten-1);
    else
        funnet = binaersoek(liste, verdi, midten+1, hoyIndeks);
    end % if

end % function
```

Kompleksitet for søking

- Sekvensiell søking vokser med N
 - Kjøretiden vil bli $k_1 * N + k_0$
 - For stor N dominerer $k_1 * N$
 - Vi sier at algoritmen er $O(N)$
 - Vokser N , øker kjøretiden proporsjonalt med N
- Binærsøking gjør $\log_2(N)$ sammenligninger
 - Kjøretiden vil bli $k_1 * \log_2(N) + k_0 = k * \log(N) + k_0$
 - Vokser N , øker kjøretiden proporsjonalt med $\log(N)$
 - Vi sier at algoritmen er $O(\log(N))$